

Радченко Оксана

к.е.н., с.н.с., провідний науковий співробітник
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН
м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СЕЛІ

Інформаційне забезпечення є базою, на якій ґрунтується управлінська діяльність державного апарату. Оскільки бюджетна підтримка є частиною державної політики управління аграрною галуззю, роль інформації у цій сфері є вирішальною. Ефективність бюджетної підтримки аграрного сектора складається з соціально-економічних показників, які в свою чергу, формують систему інформаційного забезпечення прийняття рішень.

Отже, діяльність суб'єктів малого підприємництва залежить від дій державних органів виконавчої влади. Без спеціальних заходів державної підтримки розвиток малого підприємництва досить утруднений. Проте державна підтримка малого підприємництва стримується окремими факторами, а саме нестабільністю бюджетного фінансування державної і регіональних програм підтримки бізнесу, недосконалістю системи оподаткування, суперечливим нормативним регулюванням. Ефективність державної підтримки невисока, оскільки недостатньо враховується специфіка і потенційні можливості малого бізнесу. Відсутність теоретичних і методологічних напрацювань у цій сфері не дозволяє сьогодні проводити єдину політику формування програмних заходів і визначення ефективності їх реалізації, проводити єдину політику розвитку малого підприємництва як на державному, так і регіональному та місцевому рівнях.

Відповідно до Закону Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [2], у розділі IV визначені особливості державної підтримки. За видами державна підтримка, відповідно до ст. 15, включає: фінансову, інформаційну, консультаційну підтримку, у тому числі підтримку у сфері інновацій, науки і промислового виробництва, підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримку у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу.

У цьому переліку особливості інформаційної державної підтримки регламентовані у ст. 18, де зазначено, що вона може здійснюватися шляхом: 1) створення та забезпечення функціонування державних, регіональних і місцевих інформаційних систем, інформаційно-телекомунікаційних мереж, сприяння започаткуванню підприємницької діяльності за допомогою Інтернету; 2) надання інформації: про стан виконання державних, регіональних і місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва та рівень ефективності державної підтримки; про стан розвитку малого і середнього підприємництва; про об'єкти інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва; іншої інформації (економічної, правової, статистичної, виробничо-технологічної, з питань маркетингу), необхідної для забезпечення розвитку суб'єктів малого і

середнього підприємництва.

Для аграрної галузі найбільш типовою формою малого підприємництва є фермерські господарства. За даними Мінагрополітики [1], на сьогодні державна підтримка цих господарств здійснюється переважно через Український державний фонд підтримки фермерських господарств, який є державною бюджетною установою та виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств.

Відповідно до Порядку використання коштів державного бюджету для надання фінансової підтримки фермерським господарствам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. №1102 (із змінами), фінансова підтримка надається на конкурсних засадах:

- новоствореним фермерським господарствам у період становлення (перші три роки після їх державної реєстрації, а в трудонедостатніх населених пунктах - п'ять років) та фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами, фермерським господарствам, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, на безповоротній основі за бюджетною програмою «Фінансова підтримка фермерських господарств» і на поворотній основі за бюджетною програмою «Надання кредитів фермерським господарствам»;

- іншим фермерським господарствам - на поворотній основі за бюджетною програмою «Надання кредитів фермерським господарствам».

Фінансова підтримка надається для виробництва, переробки та збуту виробленої продукції, для придбання техніки, обладнання, поновлення обігових коштів, виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, будівництва й реконструкції виробничих і невиробничих приміщень, у тому числі житлових (загальною площею не більше ніж 125 кв. м), для закладання багаторічних насаджень, розвитку кредитної й обслуговуючої кооперації, у тому числі для сплати пайових внесків до пайових фондів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, утворених фермерськими господарствами самостійно або разом із членами особистих селянських господарств зрошення та меліорації земель.

Фінансова підтримка на конкурсних засадах надається на поворотній основі (на термін до 5 років) у розмірі, що не перевищує 250 тис. грн. У рамках підтримки новостворюваних фермерських господарств передбачена фінансова допомога на безповоротній основі для компенсації витрат, пов'язаних із придбанням першого трактора, комбайна, вантажного автомобіля. Фінансова підтримка протягом бюджетного року надається фермерському господарству в розмірі 30%, але не більше ніж 150 тис. грн за одиницю техніки.

Одночасно, відповідно до видатків держбюджету фермери мають право отримувати допомогу за напрямами державної підтримки на загальних підставах та відповідно до регіональних програм підтримки суб'єктів господарювання у сільському господарстві. Стан бюджетної підтримки фермерських господарств за останні 5 років приведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Державна підтримка фермерських господарств за 2008-2012 рр., млн грн

Показники	2008	2009	2010	2011	2012	2012 у % до 2008
Надано державної підтримки, всього	692,3	658,5	448,2	626,3	934,5	135,0
у т.ч. за рахунок: бюджетних дотацій	469,5	111,3	93,4	67,3	66,1	14,1
за рахунок ПДВ	228,8	547,2	354,8	559,0	868,4	379,5

Джерело: Дані Державної служби статистики України www.ukrstat.gov.ua/

У спеціальному фонді державного бюджету на 2013 рік за бюджетною програмою КПКВК 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» передбачено асигнування в обсязі 27, 9 млн грн.

Кабінет Міністрів 21.08.2013 р. вніс зміни до Порядку використання коштів, передбачених у Держбюджеті для надання підтримки фермерським господарствам, що пов'язано із необхідністю прискорення процесу надання фінансової допомоги фермерам. Чинний Порядок передбачає, що розподіл фінансових коштів, які виділяються із Держбюджету для надання підтримки фермерським господарствам, здійснюється з урахуванням обсягу виробленої ними сільгосппродукції (у порівняльних цінах 2005 року) за попередні три роки згідно зі статзвітністю. Проте дані Державної служби статистики України про обсяг виробництва фермерськими господарствами сільгосппродукції за попередній рік оголошуються лише наприкінці травня, що призводить до затримки розподілу бюджетних коштів [3].

Висновки. Таким чином, інформація як сукупність даних і знань про стан аграрного сектора характеризує рівень організаційного розвитку системи управління бюджетною підтримкою і є її стрижневим елементом. Наскільки ефективні процеси збирання, накопичення, зберігання, пошуку, передавання та методів опрацювання інформації, настільки дієва й уся система державної аграрної політики загалом.

У даний час для успішного залучення фінансових коштів у малий бізнес, як однієї з найважливіших умов розвитку сфери малого підприємництва, необхідні фінансові механізми й технології підтримки підприємництва, що відповідають світовій практиці, однак, до того ж адаптовані до вітчизняних умов. Державна політика в даній області повинна перейти від декларативності до здійснення конкретних заходів, а саме: вдосконалення законодавства, пов'язаного з фінансуванням; розвитку фінансово-кредитної підтримки малого бізнесу, що розвивається двома основними напрямками: перше – надання прямої фінансової допомоги у вигляді субсидій, дотацій, кредитів; створення і розвиток іпотечного банку з відповідною інфраструктурою для здійснення кредитування під заставу майна малих підприємств або їх власників, а також землі; ви вчення та розповсюдження досвіду застосування інших джерел залучення засобів

(франчайзинг, венчурний капітал; створення фінансових інститутів малого підприємництва, таких як тендерний центр для розвитку ринку рухомого і нерухомого заставного майна) тощо.

Подальшими дослідженнями у даній проблемі є класифікація видів інформаційного забезпечення та його джерел, визначення напрямів удосконалення методів збору інформації статистичними та обліковими методами і їх узагальнення з метою надання оптимальних даних для прийняття управлінських рішень на макро- та мікрорівнях державної політики щодо підтримки малого підприємництва у сільському господарстві.

Список використаних джерел

1. Державна підтримка фермерських господарств [сайт]. – Режим доступу: minagro.gov.ua/ru/node/3720 (дата звернення 16.11.2013 р.).
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Закон України] : за станом на 15 листопада 2013 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013. – № 3. – С. 23. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17> (дата звернення 16.11.2013 р.).
3. Фінансова допомога фермерам стане доступнішою та ефективнішою. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.info-kmu.com.ua/2013-08-22-000000am/article/15715562.html> (дата звернення 16.11.2013 р.).

